

PM Rotel I (Dnr KS 2019/1174)

Ändringar av järnvägsförordningens bestämmelser om upphörande av underhåll, nedläggning, upplåtelse och överlåtelse av järnväg

Remiss från Infrastrukturdepartementet
Remisstid den 31 oktober 2019

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

I en promemoria från Infrastrukturdepartementet som inkommit till Stockholms stad för yttrande, föreslås ändringar i 6 kapitlet i järnvägsförordningen (2004:526) gällande bestämmelser om upphörande av underhåll, nedläggning, upplåtelse och överlåtelse av järnväg. Ändringar och tillägg i järnvägsförordningen syftar till att förenkla processen när det är frågan om järnvägsspår som behöver förflyttas som en anpassning till övrig samhällsplanering, till exempel för att ge plats åt bostäder. Infrastrukturdepartementet menar att föreslagna ändringar ska leda till att bestämmelsernas innebörd och tillämpning tydliggörs och förbättras.

Infrastrukturdepartementet föreslår att Trafikverket får besluta att del av det statliga järnvägsnätet får läggas ned och ersättas på annan plats, med motsvarande funktion.

Infrastrukturdepartementet föreslår också att Trafikverket får upplåta del av järnvägsnätet till annan part, efter att de tagit beslut om upphöra med underhållet. Vidare föreslås att järnvägsanläggning får överlåtas till annan part efter att Trafikverket beslutat att lägga ned denna del. Det kan exempelvis vara företag, kommun eller region som vill ta över järnvägen för att använda den till tågtrafik för gods- eller persontrafik.

Förslaget innebär också att Trafikverket i planeringen ska höra berörda kommuner, regioner, länsstyrelser med fler.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden,

stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden har svarat med kontorsyttranden då remisstiden var för kort för att nämndbehandlas.

Stadsledningskontoret bedömer att förslaget är bra och kan innebära en fördel för staden.

Exploateringskontoret konstaterar att förslaget ger ökad flexibilitet för kommuners planering.

Miljöförvaltningen har inga synpunkter på ärendet.

Stadsbyggnadskontoret konstaterar att förslaget tydligt framhåller vikten av ökade anpassningsmöjligheter till övrig samhällsutveckling och planering.

Trafikkontoret ser positivt på förslaget och konstaterar att det kan leda till effektivare och tydligare processer vid övrig samhällsplanering.

Stockholms Stadshus AB avstår från att svara på remissen.

Mina synpunkter

Stockholm ska byggas tätt, attraktivt och funktionsblandat för stockholmarnas skiftande behov. Förslaget från infrastrukturdepartementet medför förenklingar i stadens samhällsplanering vilket är mycket positivt. Det blir genom förslaget lättare att samordna tidsplaner i planeringsprocesser genom att förutsägbarheten i järnvägsärenden ökar. Det medför dock att staden och övriga kommuner tidigt i processen involveras i dialog med Trafikverket med tillägget om att detta ska ske tidigt i planeringsarbetet (6 kapitlet, paragraferna 4-7). I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 12 oktober 2019

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilaga

Remissen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Infrastrukturdepartementet föreslår ändringar i 6 kapitlet i järnvägsförordningen (2004:526) gällande bestämmelser om upphörande av underhåll, nedläggning, upplåtelse och överlåtelse av järnväg. Ändringar och tillägg i järnvägsförordningen syftar till att förenkla processen när det är frågan om järnvägsspår som behöver förflyttas som en anpassning till övrig samhällsplanering, till exempel för att ge plats åt bostäder. Föreslagna ändringar menar Infrastrukturdepartementet ska leda till att bestämmelsernas innebörd och tillämpning tydliggörs och förbättras.

Infrastrukturdepartementet föreslår att Trafikverket får besluta att del av det statliga järnvägsnätet får läggas ned och ersättas på annan plats, med motsvarande funktion.

Infrastrukturdepartementet föreslår också att Trafikverket får upplåta del av järnvägsnätet till annan part, efter att de tagit beslut om upphöra med underhållet. Vidare föreslås att järnvägsanläggning får överlåtas till annan part efter att Trafikverket beslutat att lägga ned denna del. Det kan exempelvis vara företag, kommun eller region som vill ta över järnvägen för att använda den till tågtrafik för gods- eller persontrafik.

Förslaget innebär också att Trafikverket i planeringen ska höra berörda kommuner, regioner, länsstyrelser med fler.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden har svarat med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt kommunfullmäktiges budget 2019 ska Stockholm byggas attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skriftande behov. För att möjliggöra detta anser Stadsledningskontoret att förslaget till regelförändringar är positivt eftersom det möjliggör en mer rationell och effektiv samhällsplanering.

Stadsledningskontoret bedömer att förslaget som gäller förenkling vid beslut om omlokalisering eller flytt av järnvägsspår från en plats till en annan, innebär en fördel för staden då det blir lättare att samordna tidplaner med stadens planeringsprocesser genom att förutsägbarheten i järnvägsärenden ökar. Det förbättrar möjligheten till anpassning för bostadsbyggande eller annan markanvändning samt underlättar för stadens kommunikation med både externa och interna intressenter.

Stadsledningskontoret är också positiv till förslaget om att Trafikverket kan upplåta och överlåta järnvägsanläggningar till annan part. Detta ökar flexibiliteten för stadens planering eftersom det medger möjlighet för staden att använda marken till något annat eller att järnvägen kan drifvas av staden för exempelvis godstransporter.

En flytt av järnvägsspår kan också medföra negativa konsekvenser på den nya platsen. Detta kan gälla både befintliga och planerade bostäder, verksamheter, grönområden med mer. Denna insikt saknas i konsekvensbedömningen och får inte glömmas bort. För att undvika negativa konsekvenser av ovanstående förändringar så vill stadsledningskontoret särskilt lyfta fram vikten av att Trafikverket tidigt i planeringen kontaktar kommunerna för dialog. Stadsledningskontoret stödjer således förslaget om att Trafikverket alltid ska höra berörda kommuner och andra aktörer, men med tillägget om att detta ska ske tidigt i planeringsarbetet (6 kapitlet, paragraferna 4-7).

Exploateringskontoret

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret delar bilden av att nuvarande regelverk skapar osäkerhet, främst kring vad som gäller i de fall kapacitet i järnvägsnätet tas bort på en plats för att ersättas på en annan. Med nuvarande regelverk kan Trafikverket fatta beslut om upphört underhåll för anläggningar med obetydlig omfattning, men först efter att hört berörda länsstyrelser, kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter och järnvägsföretag. När underhållet upphört under 3 års tid kan frågan kring nedläggning remitteras till försvarsmakten, totalförsvaret m.fl. Först därefter får Trafikverket fatta beslut om nedläggning. Processen är därför ineffektiv och tidskrävande. Detta föranleder att Trafikverket kan behöva hemställa hos regeringen att få göra avsteg från bestämmelserna, för att möjliggöra en rationell och effektiv samhällsplanering.

Inom projektet Södra Värtan ska järnvägsanläggningens kapacitet omlokaliseras genom att flytta trafiken från östra till västra bangården. En stor del av arbetet tillsammans med Trafikverket har handlat om att förstå processen och regelverket kring kapacitetsförflyttningen, till exempel huruvida en omlokalisering innebär att anläggningen ska ersättas spårmeter för spårmeter eller om den nya anläggningen ska klara samma kapacitet som den gamla.

Förändringarna i regelverket syftar till att förenkla omlokalisering av järnvägsanläggningar som fortsatt ska ingå i det statliga järnvägsnätet genom att införa en undantagsbestämmelse. Förslaget innebär att Trafikverket ges rätt att fatta beslut att lägga ner och ersätta anläggningar inom det statliga järnvägsnätet. Det ska leda till en snabbare och tydligare processer och aktualiseras vid till exempel anpassning till övrig samhällsplanering.

Kontoret ser positivt på införandet av en undantagsbestämmelse då vår uppfattning är att det ger ett flexibelt förhållningssätt till kapacitetsförflyttning. Vi tror att tidplaner för nedläggning blir säkrare vilket i sin tur stärker stadens tidplaner och förutsägbarhet. Detta bör underlätta för kontoret vid kommunikation med såväl interna som externa aktörer. Tydliga och avgränsade processer innebär en trygghet, inte minst för byggaktörer som arbetar i stadens stadsutvecklingsprojekt.

Kontoret ser även positivt på gällande bestämmelserna kring överlåtelse av del av järnvägsnätet där Trafikverket beslutat att järnvägsnätet ska läggas ner, vilket är avgörande för att marken genom kommunens planering ska kunna användas till något annat.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har utifrån de intressen nämnden har att bevaka inga synpunkter på förslaget.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret delar bilden av att nuvarande regelverk skapar osäkerhet om vad som gäller ifall kapacitet i järnvägsnätet tas bort på en plats och ersätts på en annan. I arbetet med omlokalisering av kapacitet från östra till västra bangården inom projektet Södra Värtan har en stor del av arbetet tillsammans med Trafikverket handlat om att förstå processen och regelverket kring kapacitetsförflyttningen. Till exempel om en omlokalisering innebär att anläggningen ska ersättas spårmeter för spårmeter eller om den nya anläggningen ska klara samma kapacitet som den gamla.

Förändringarna i regelverket syftar till att förenkla omlokalisering av järnvägsanläggningar som fortsatt ska ingå i det statliga järnvägsnätet genom att införa en undantagsbestämmelse. Förslaget innebär att Trafikverket ges rätt att fatta beslut att lägga ner och ersätta anläggningar inom det statliga järnvägsnätet. Det ska leda till snabbare och tydligare processer och anpassas därmed till övrig samhällsplanering.

Kontoret ser positivt på införandet av en undantagsbestämmelse då vår uppfattning är att det ger ett flexibelt förhållningssätt till kapacitetsförflyttning. Kontoret tror att tidplaner för nedläggning därmed blir säkrare vilket i sin tur stärker stadens tidplaner och förutsägbarhet. Detta bör underlätta för kontoret vid kommunikation med såväl interna som externa aktörer. Tydliga och avgränsade processer innebär en trygghet, inte minst för byggaktörer som arbetar i stadens stadsutvecklingsprojekt.

Kontoret ser även positivt på förslaget till bestämmelserna kring överlåtelse av del av järnvägsnätet där Trafikverket beslutat att järnvägsnätet ska läggas ner. Detta är avgörande för att marken genom kommunens planering ska kunna användas till något annat.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att remissen tydligt framhåller vikten av ökade anpassningsmöjligheter till övrig samhällsutveckling och samhällsplanering, vilket kontoret ser som mycket positivt.

Trafikkontoret

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret delar bilden av att nuvarande regelverk skapar osäkerhet, främst kring vad som gäller i de fall kapacitet i järnvägsnätet tas bort på en plats för att ersättas på en annan. I arbetet med omlokalisering av kapacitet från östra till västra bangården inom projektet Södra Värtan har en stor del av arbetet tillsammans med Trafikverket handlat om att förstå processen och regelverket kring kapacitetsförflyttningen, till exempel huruvida en omlokalisering innebär att anläggningen ska ersättas spårmeter för spårmeter eller om den nya anläggningen ska klara samma kapacitet som den gamla.

Förändringarna i regelverket syftar till att förenkla omlokalisering av järnvägsanläggningar som fortsatt ska ingå i det statliga järnvägsnätet genom att införa en undantagsbestämmelse. Förslaget innebär att Trafikverket ges rätt att fatta beslut att lägga ner och ersätta anläggningar inom det statliga järnvägsnätet. Det ska leda till snabbare och tydligare processer och aktualiseras vid till exempel anpassning till övrig samhällsplanering.

Kontoret ser positivt på införandet av en undantagsbestämmelse då vår uppfattning är att det ger ett flexibelt förhållningssätt till kapacitetsförflyttning. Vi tror att tidplaner för nedläggning blir säkrare vilket i sin tur stärker stadens tidplaner och förutsägbarhet. Detta bör underlätta för kontoret vid kommunikation med såväl interna som externa aktörer. Tydliga och avgränsade processer innebär en trygghet, inte minst för byggaktörer som arbetar i stadens stadsutvecklingsprojekt.

Kontoret ser även positivt på gällande bestämmelserna kring överlåtelse av del av järnvägsnätet där Trafikverket beslutat att järnvägsnätet ska läggas ner, vilket är avgörande

för att marken genom kommunens planering ska kunna användas till något annat. Sammanfattningsvis kan konstateras att remissen tydligt framhåller vikten av ökade anpassningsmöjligheter till övrig samhällsutveckling och samhällsplanering, vilket kontoret ser som mycket positivt.